

Justitiedepartementet

EU-enheten

Dagordningspunkt 5:

Utkast till rambeslut om lagring av uppgifter

Dokumentbeteckning

15098/04 COPEN 142 TELECOM 172

Sammanfattning

Rambeslutet

Vid Europeiska rådets möte 25 mars 2004 antogs en förklaring om kampen mot terrorism. I förklaringen uppmanades EU:s råd att med prioritet hantera frågan om lagring av kommunikationstrafikuppgifter med ett antagande i juni 2005 som mål. I april 2004 presenterade Frankrike, Irland, Storbritannien och Sverige ett utkast till rambeslut om lagring av Internet- och teletrafik. Syftet med rambeslutet är att underlätta straffrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna genom att säkra att trafikuppgifter som finns hos en operatör inte raderas eftersom de kan behövas för att förebygga, utreda, upptäcka och åtala för brott. Rambeslutet ålägger medlemsstaterna att se till att operatörer lagrar de uppgifter som omfattas av rambeslutet.

Frågan behandlades i EU-nämnden den 22 oktober inför RIF-rådet den 25-26 oktober. Frågan ströks emellertid från RIF-dagordningen.

Ministermötet

Något dokument har ännu distribuerats inför ministermötet. Vid mötet skall ministrarna ta ställning till frågan om rambeslutets omfattning.

I Förslaget

1. Innehåll

Genom rambeslutet åläggs medlemsstaterna att se till att vissa uppgifter som behandlats och lagrats vid elektronisk kommunikation och som polisen behöver för att förebygga, utreda, upptäcka och åtala för brott, inte raderas av operatörerna utan lagras under en viss tid. Dessa uppgifter är sådana som i princip svarar på frågorna VEM kommunicerade med vem, NÄR startade och slutade kommunikationen, VAR befann sig de som kommunicerade med varandra och HUR skedde kommunikationen. Uppgifterna skall sparas av operatörerna i minst 12 månader, men det finns möjlighet att göra undantag och ha kortare lagringstider för uppgifter som genererats genom vissa kommunikationsmedel. Det internationella samarbetet skall enligt rambeslutet styras av befintliga instrument på området.

2. Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

För närvarande uppställs i Sverige inga krav på operatörer, att dessa skall lagra trafikuppgifter för brottsbekämpningsändamål. Trafikuppgifter skall enligt lagen (2003:289) om elektronisk kommunikation utplånas eller aidentifieras när de inte längre behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande. Operatörer har dock rätt att lagra trafikuppgifter för vissa i lagen angivna ändamål (t.ex. fakturering) och om sådana uppgifter finns tillgängliga så har polisen viss lagstadgad rätt att få tillgång till uppgifterna. Rambeslutet kommer att innebära att Sverige måste införa obligatorisk lagring av vissa trafikuppgifter för brottsbekämpningsändamål.

3. Budgetära konsekvenser

Det är svårt att i dagsläget överblicka de budgetära konsekvenserna. I dag bekostar operatörerna själva lagring av uppgifter för den egna verksamhetens behov och polisen betalar i de flesta fall operatören för att få tillgång till uppgifterna. Eventuella merkostnader med anledning av förslaget skall finansieras inom ramen för befintliga anslag.

II Ståndpunkter

1. Svensk ståndpunkt

Vid senaste mötet i artikel 36-kommittén (22 november) tog medlemsstaterna ställning till två alternativ från ordförandeskapet för vad den vidare diskussionen i arbetsgruppen om vad operatörerna skall åläggas att lagra i rambeslutet skall utgå i från. Det första alternativet innebär i enlighet med det ursprungliga förslaget att ett åliggande skapas för operatörer att spara de uppgifter de redan legitimt sparar för sina egna ändamål, under en viss ytterligare tid, efter det att de inte längre

själv har behov av uppgifterna. Det andra alternativet innebär att rambeslutet fastlägger miniminivåer för vad som skall lagras, utifrån de uppgifter som genereras hos operatören. Detta innebär alltså att även uppgifter som genereras hos operatören men som denne inte har behov av att spara, kan komma att ingå i miniminivåerna (dock inget krav på att operatörer måste skapa ”nya” uppgifter).

Rambeslutet bör ha regler om gemensamma miniminivåer för vad som skall lagras. De skyldigheter som beslutas skall vara nödvändiga, lämpliga och proportionella. För att leva upp till detta måste hänsyn tas till påverkan på marknaden för elektronisk kommunikation.

Sverige bör alltså stödja alternativ två enligt ovan. Det vill säga lagringskravets omfattning bör inte baseras direkt på vad operatörerna lagrar redan i dag för legitima affärsändamål. Det främsta skälet för detta är att lagringskravet bör utgå från brottsutredande myndigheters behov. Det är inte lämpligt att överlåta kontrollen över vilka uppgifter som skall lagras för *brottsbekämpningsändamål* till operatörerna. Den tekniska utvecklingen, t.ex. bredband, kan även resultera i att operatörernas behov av att lagra uppgifter minskar. Slutligen ger gemensamma regler en bättre överblick över vilka uppgifter som sparas och hur länge.

2. Medlemsstaternas ståndpunkter

Vid förhandlingar i arbetsgruppen har en tämligen stor enighet uppnåtts om att rambeslutet inte skall begränsas till viss typ av (allvarlig) brottslighet. Flera medlemsstater anser även att lagringskravet inte bör baseras på vad operatörerna lagrar i dag, utan att ett minimikrav måste uppställas. Tidsgränsen på minst 12 månaders lagring som huvudregel har tämligen stort stöd bland medlemsstaterna.

3. Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte tagit ställning till förslaget. Kommissionen konstaterar i ett konsultationsdokument (30 juli 2004) att en proportionerlig och konsekvent inställning i frågan om lagring av trafikuppgifter skulle gynna den inre marknaden. Detta för att de som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster skall slippa mötas av olika tekniska och rättsliga miljöer i olika medlemsstater.

4. Remissinstansernas ståndpunkter

Någon formell remissbehandling av det föreslagna rambeslutet har inte skett nationellt. Information om ställningstaganden från olika grupper har dock inkommit.

Polisen har såväl nationellt som internationellt betonat vikten av tillgång till trafikuppgifter i brottsutredningar. Det har även framhållits att möjligheten att utreda de brott som harmoniserats med anledning av

rambeslutet om angrepp mot informationssystem är avhängig tillgången till trafikuppgifter.

Artikel 29-kommittén är inrättad inom EU för att ge råd i frågor om skyddet av den personliga integriteten vid elektronisk kommunikation och består av representanter från medlemsstaternas dataskyddsmyndigheter. Kommittén har vid tidigare tillfällen kommenterat lagring av trafikuppgifter. Man har därvid kommit till den slutsatsen att systematiskt bevarande av varje typ av uppgifter för en tid om ett år eller mer skulle vara oproportionerligt och oacceptabelt. Kommittén granskar för närvarande liggande utkast till rambeslut och förväntas publicera ett yttrande inom kort.

Kommissionen har vid två tillfällen anordnat möten där flera stora operatörer varit representerade. Bl.a. vid dessa möten har framkommit att dessa oroar sig över tillkommande kostnader i samband med obligatorisk lagring. Beroende på hur lagringsskyldigheten utformas kan kostnaderna bli betydande. Polisens behov av lagrade trafikuppgifter och effektiviteten av sådan lagring har ifrågasatts. De anser även att staten bör stå för tillkommande kostnader för att kunna lagra och förse polisen med trafikuppgifter. Detta då brottsbekämpning är en statlig angelägenhet och kostnaderna bör synliggöras och bäras av den som efterfrågar åtgärderna. Åliggandena riskerar även att hämma marknadens utveckling och företagens globala konkurrenskraft hotas. Frågan om skyddet av den personliga integriteten förs fram som viktig även ur företagsperspektiv då frågan om hur trafikuppgifter hanteras påverkar kunders tillit.

III Övrigt

1. Fortsatt behandling av ärendet

Den antiterrorismdeklaration som EU:s stats- och regeringschefer antog i mars 2004 förutser ett antagande av rambeslutet senast i juni 2005. Förhandlingar har inletts i arbetsgruppen för straffrättsligt samarbete och kommer att fortsätta under hösten. Andra relevanta arbetsgrupper, så som arbetsgruppen för telefrågor och informationssamhället liksom artikel 29-kommittén (dataskydd) kommer att hållas informerade om utvecklingen.

2. Rättslig grund och beslutsförfarande

Artiklarna 31(1) c (straffrättsligt samarbete) och 34(2) b (rambeslut) är rättslig grund. Beslut fattas med enhällighet efter att ha konsulterat Europaparlamentet.

3. Fackuttryck/termer

Short Message Services (SMS) är den funktionen som gör att man kan skicka korta text meddelanden med sin mobiltelefon.

Multi Media Messaging Services (MMS) är samma som SMS men med MMS kan man även bifoga ljud- och bildfiler.

Electronic Media Services (EMS) är den funktion som möjliggör användning av Internet via mobilen (t.ex. WAP).

Protocol är lite förenklat det språk som talas mellan datorer för att hjälpa dem att utbyta information. Rent tekniskt är det en formell beskrivning av ett meddelandeformat och de regler som två datorer måste följa för att få utbyta dessa meddelanden.

Internet Protocol (IP) är en uppsättning regler för kommunikation mellan datorer på Internet.

IP-adress är en adress som är kopplad till en värddator. Varje resurs på Internet har en unik numerisk IP-adress vilket gör det möjligt att skicka uppgifter till just den resursen, t.ex. en dator. IP-adresser, som återges med prickade decimalmarkeringar (t.ex. 123.456.789), är det närmaste Internet kommer telefonnummer.

World Wide Web (www) är en funktion på Internet eller på ett intranät som medger att man enkelt kan hämta sammanlänkad information i form av text, bild och ljud.

Voice over Internet Protocols (VoIP) innebär att man använder Internet för överföring av telefonsamtal.

Voice over Broad Band innebär att man använder en bredbandsuppkoppling för överföring av telefonsamtal.

File Transfer Protocols (FTP) är ett protokoll som används för filöverföring, dvs. att ladda ner och ladda upp filer över en Internetanslutning.

Network Transfer Protocols (NTP) Skall troligtvis rätteligen vara Network Time Protocols, vilket är ett protokoll som används för att synkronisera olika operatörers system för tidsangivelser enligt en global standard.

Hyper Text Transfer Protocols (http) är den metod som används för överföring av dokument från en "värddator" eller server till webb-läsare och individuella användare.

Network Address Translation Data är de uppgifter som visar att nätverksadresser har konverterats mellan olika nätverk, t.ex. mellan VoIP och vanlig telefoni.